

OUTWORZE

Romeo i Julia to jedno z najbardziej znanych dzieł Williama Szekspira. Utwór po raz pierwszy został wydany w 1597 r. Przedstawione w nim wydarzenia rozgrywają się w ciągu pięciu dni we włoskim mieście Werona. Głównymi bohaterami są Romeo Montecchi [czyt.: monteki] i Julia Capuletti [czyt.: kapuletti], młodzi ludzie pochodzący z walczących ze sobą rodów. Dramat Williama Szekspira opowiada o ich wielkiej miłości i tragicznych losach. Więcej o renesansie i literaturze renesansowej → s. 176-177

LEKTURA
OBOWIĄZKOWA
RENEANS

William Szekspir

Romeo i Julia (fragmenty)

Uwielbienie
dla ukochanej

ROMEO

Występuje ku przodowi.

Żartuje z blizny, kto nie zaznał rany.

JULIA ukazuje się nad nim w oknie.

Lecz cicho! Cóż to za jasność w tym oknie?

To świt się budzi, a Julia jest słońcem! –

Wstań, piękne słońce, zniszcz księżyc zawistny,

Który już osłabł i pobladł z boleści,

Że służka nad nim góruje pięknnością.

[...]

JULIA

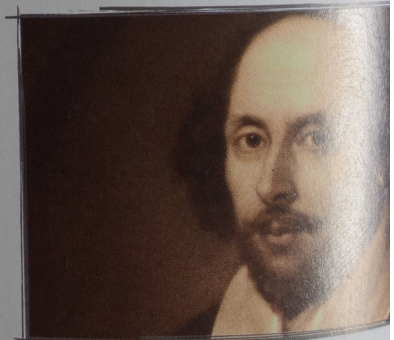
Żle mi.

ROMEO

Przemówiła –

O, przemów znowu, mój jasny aniele!

Nad głową moją tak jesteś wspaniała

William Szekspir (1564–1616)

Jest uznawany za najwybitniejszego dramaturga w dziejach literatury, także poetą i aktorem. Tworzył tragedie (np. *Hamlet*, *Makbet*, *Korolar*, *Lear*), komedie (m.in. *Wiele hałasów o nic*, *Poskromienie złośnicy*, *Sen letniej*) oraz dramaty historyczne (np. *Ryszard III*, *Henryk VIII*).

Pośród tej nocy, jak goniec skrzydlaty
Niebios dla oczu śmiertelnych, poblądłych
I zadziwionych, gdy nań spoglądają,
Kiedy przebiega leniwe obłoki
W łonie przestworzy, żeglując wysoko.

*Uwielbienie
dla ukochanej*

JULIA
Romeo! Czemu ty jesteś Romeo?
Zaprzyj się ojca i wyrzecz imienia
Lub, jeśli nie chcesz, miłość mi przysięgnij,
A ja wyrzeknę się krwi Capuletów.

*Niepewność
Julii*

ROMEO
Na stronie.
Mam słuchać dalej czy zaraz odpowiem?
[...]

Siła miłości

JULIA
Kim jesteś, że tak nocą osłonięty
Wdzierasz się w moją samotność?
[...]

ROMEO
Mur przefrunąłem na skrzydłach miłości,
Bo niczym dla niej kamienne zapory
I na co może, zawsze się odważy;
Więc krewni twoi mnie nie powstrzymują.

JULIA
Jeśli zobaczą cię tutaj, zabiją.
[...]

ROMEO
Opończa nocy skryje mnie przed nimi,
Lecz, gdy nie kochasz mnie, niech mnie odnajdą.
Wolę tu umrzeć od ich nienawiści
Niż konać długo z braku twojej miłości.

JULIA
Powiedz, kto pomógł ci znaleźć to miejsce?

Różne odmiany miłości

Siła
miłości

ROMEO
Miłość; to ona tutaj mnie przywiodła;
Ona mi dała siły, ja jej – oczy.
Sterem nie władam, jednak gdybyś była
Na zagubionym morzu najdalszych brzegu,
Śmiałbym wyruszyć po taki ładunek.
[...]

Ból
rozstania

JULIA
Dobranoc tysiąckroć!
Wychodzi, w górze.

ROMEO
Tysiąckroć gorsza bez twojego blasku. –
Miły chcąc miłą swą ujrzeć nie zwleka
I niby uczeń ze szkoły ucieka.
Lecz gdy rozłączy go z nią los okrutny,
Znowu ku szkole kieruje wzrok smutny.
JULIA pojawia się ponownie.

Siła
miłości

JULIA
Pst, pst! Romeo! – O, gdybym mieć mogła
Głos sokolnika, aby nim przywabić
Mego sokoła! Lecz niewola szepcze;
Inaczej grootę Echa¹ bym rozdarła
I powtarzała tak uparcie imię
Mego Romea, że lotny głos Echa
Stałby się cichszy, niż mój jest w tej chwili.
Romeo!

ROMEO
To dusza moja tak mnie nawołuje.
Jakże srebrzystosłodki głos ma język
Kochanków nocą, jest najłagodniejszą
Nutą wśród nocy dla uszu spragnionych!

Pożegnanie
kochanków

Zakochani
i czas

JULIA
Romeo!

ROMEO
Miła?

WARTO WIEDZIEĆ

Historia uczucia Romea i Julii zyskała wielką popularność i stała się w kulturze europejskiej wzorem silnej, romantycznej miłości. Tragedia Szekspira była wielokrotnie wystawiana jako spektakl teatralny, opera, balet. Powstały także liczne współczesne adaptacje tego dzieła. Jedną z nich jest musical *West Side Story* [czyt.: test sajd story], w którym zakochani bohaterowie pochodzą z walczących ze sobą gangów, działających w latach 50. XX w. w Nowym Jorku. Na podstawie *Romea i Julii* nakręcono też wiele filmów. Do najstynniejszych należy film *Romeo i Julia* z 1996 r. Jego akcja rozgrywa się na Florydzie, a wydarzenia są ukazane w dynamiczny sposób, jak w wideoklipach i reportażach.

▼ W filmie *Romeo i Julia* z 1996 r. główne role zagraли Leonardo di Caprio i Claire Danes [czyt.: kler dejns].

¹ Echo – w mitologii greckiej niemej bogini gór i jaskiń, uosobienie echa.

JULIA
O której godzinie
Posłać do ciebie gońca?

ROMEO
O dziewiątej.

JULIA
Tak; nie zawiodę. Lecz to lat dwadzieścia!
Czemu raz jeszcze ciebie przywołałam?

ROMEO
Zezwól mi zostać, aż sobie przypomnisz.

JULIA
Zapomnę o tym, że czekasz, gdyż będę
Rozpamiętywać, jak dobrze mi z tobą.

ROMEO
A ja zapomnę, że mam dom gdzie indziej,
I tu zostanę, byś mogła zapomnieć.

JULIA
Dzień się już budzi; trzeba, żebyś odszedł,
Nie dalej jednak niż ptaszek, którego
Kapryśne dziecko wypuściło z dłoni,
By mógł pobiegać na swych skutych nóżkach,
I znów przyciąga go nitką jedwabną,
Gdyż, choć go kocha, nie da mu wolności.

ROMEO
Chcę być twym ptakiem.

JULIA
I ja bym cię chciała;
Zginąłbyś, biedny, od nadmiaru pieśczoł.
Dobranoc! Smutkiem słodkim jest rozstanie.
Dobranoc, miły, póki świt nie wstanie.

Przełożył Maciej Słomczyński

Pożegnanie
kochanków

Zakochani
i czas

CIEKAWOSTKA

Scena balkonowa – ale bez balkonu. Spotkanie kochanków przedstawione w zamieszczonym fragmencie jest często określane jako scena balkonowa. Jednak Szekspir pisze tylko o tym, że Julia ukazuje się w oknie. Skąd więc balkon? W XVIII wieku w inscenizacjach dramatu Julia zaczęła pojawiać się właśnie na balkonie, a nie w oknie. Rozwiązanie to stało się na tyle popularne, że zaczęto je wykorzystywać w wielu innych spektaklach opartych na *Romeo i Julii*.

WAŻNA WIADOMOŚĆ

William Szekspir korzystał w swoich tragediach z wzorców ukształtowanych w starożytności. Wprowadził jednak wiele nowych rozwiązań, które przyczyniły się do rozwoju tego gatunku literackiego. Są to m.in.:

- luźniejsza, swobodna kompozycja utworu,
- łączenie elementów tragicznych z komicznymi, wzniosłości z żartami,
- wyraziste postacie o wyróżniających się cechach charakteru,
- ukazywanie konkretnych okoliczności społecznych, obyczajowych, historycznych, w których toczą się losy bohaterów.

PO PRZECYTANIU

Czytanie ze zrozumieniem

1. Gdzie i o jakiej porze spotykają się bohaterowie?
2. Kto był przeciwny miłości Romea i Julii?
3. Do kogo porównuje się Romeo, kiedy musi się rozstać z ukochaną?

Ukryte w tekście

4. Dlaczego Romeo przychodzi pod dom Julii w nocy?
5. Jak odczuwają upływ czasu zakochani, kiedy są daleko od siebie? Wskaż odpowiednie fragmenty tekstu.
6. Odczytaj słowa, które świadczą o tym, że bohaterom trudno jest się rozstać.
7. Które z cech tragedii szekspirowskiej można odnaleźć w zamieszczonym tekście? Uzasadnij swoją odpowiedź za pomocą odpowiednich fragmentów dramatu.

Język i styl

8. Jakim językiem posługują się bohaterowie? Wybierz właściwe określenia. Uzasadnij swój wybór za pomocą odpowiednich fragmentów tekstu.

potoczny, wyszukany, prosty, poetycki, zwyczajny, wzniosły

Poszukaj

9. W jakich współczesnych utworach został wykorzystany motyw wielkiej miłości Romea i Julii? Podaj po jednym przykładzie tekstu literackiego, filmu i piosenki.

Twoim zdaniem

10. Dlaczego uczucie łączące Romea i Julię stało się dla wielu ludzi wzorem prawdziwej miłości?

Twoja wypowiedź

11. Czy współcześni ludzie są zdolni do tak silnej miłości, jaką darzyli siebie bohaterowie dramatu Szekspira? Zapisz w zeszycie argumenty „za” i „przeciw”, które można wykorzystać w dyskusji na ten temat.